

PRIVIRE GENERALĂ ASUPRA INCUBATOARELOR DE AFACERI DIN REPUBLICA MOLDOVA

A. Dodu

Universitatea Tehnică din Moldova

INTRODUCERE

Acordarea ajutorului întreprinderilor mici și mijlocii în obținerea resurselor necesare și a serviciilor business se asigură prin crearea, cu aportul statului, a unei diverse rețele de întreprinderi specializate, organizații și instituții, care constituie *infrastructura de susținere a micului business*. Prezența unei astfel de rețele și accesul antreprenorilor la serviciile prestate caracterizează nivelul de dezvoltare a infrastructurii și, în mare măsură, calitatea mediului antreprenorial în întregime.

1. GENERALITĂȚI

Ca element al infrastructurii de susținere a antreprenoriatului, incubatorul de afaceri este un instrument de dezvoltare economică locală, menit să faciliteze demararea afacerilor, dezvoltarea și succesul acestora. Practic, el este organizat astfel încât permite micilor afaceri admise spre asistare - denumite "*firme incubate*" - dezvoltarea în spații "*controlate*". Deci, incubatorul de afaceri contribuie la consolidarea afacerilor, prin oferirea unei game largi de servicii firmelor, la prețuri rezonabile sau cu titlu gratuit, pentru o perioadă determinată.

Infrastructura de susținere a întreprinderilor sectorului IMM din Republica Moldova rămâne a fi slab dezvoltată, necesitând o atenție deosebită din partea statului, întrucât capacitățile instituționale și organizatorice ale micilor întreprinzători din republică sunt extrem de reduse.

Istoria dezvoltării incubatoarelor de afaceri în Moldova este foarte scurtă și a început prin anii '90. Foarte dezvoltate la ora actuală în Statele Unite, Japonia sau Europa Occidentală, incubatoarele de afaceri au devenit în ultimii ani o realitate și a economiei moldovenești.

Fiind un concept nou pentru întreaga lume, business-incubatoarele din Republica Moldova se află în faza de „penetrare pe piață”, iar experiența slab dezvoltată în domeniu, lipsa specialiștilor, precum și a unui mecanism concret de implementare face ca business-incubatoarele

existente să lupte pentru supraviețuire, neavând suficient potențial pentru a susține și a dezvolta afaceri noi.

Totodată, menționăm că, încă de la început, business-incubatoarele autohtone nu și-au propus să se dezvolte ele însele ca o afacere profitabilă, activând doar pe baza suportului financiar acordat de donatorii străini, în acest fel sfârșitul finanțării însemnând adeseori întreruperea activității incubatorului, nefiind asigurată o continuitate.

Majoritatea incubatoarelor din Republica Moldova au statut de asociație publică, organizație non-profit, nepolitică și neguvernamentală. Aceștia funcționează în componența Casei Antreprenoriatului, scolei micului business, petrecându-și activitatea conform statutului sau, o subdiviziune a "clubului de manager" cu statut de NGO, o subdiviziune a ASEM. O excepție este incubatorul de afaceri ELIRI care este o persoană juridică.

Este de menționat faptul că **fondatorii** incubatoarelor de afaceri din Republica Moldova sunt persoane fizice și juridice, instituții de învățământ, cum ar fi școala micului business, Universitatea de Stat, Universitatea Tehnică din Moldova, Academia de Studii Economice, agenții de stat: Agenția pentru Proprietatea Intelectuală, Camera de Comerț și Industrie, Primăria municipiului Chișinău și Ungheni, Asociația națională de tineret "Manager Businessman Club" ca partener etc.

Obiectivele incubatoarelor de afaceri în Republica Moldova sunt următoarele:

- Susținerea sectorului privat prin crearea și dezvoltarea unui sistem profesional de informare și consultanță;
- Crearea unui mediu corespunzător dezvoltării antreprenoriale în regiune;
- Lansarea programului de educație și instruire a populației în cadrul dezvoltării businessului mic;
- Susținerea viitorilor antreprenori și a întreprinderilor începătoare din diferitele raioane ale Republicii Moldova;
- Contribuția la dezvoltarea economică regională prin crearea întreprinderilor mici

noi și simplificarea creării întreprinderilor mici și mijlocii;

- Reducerea ratei șomajului prin angajarea persoanelor în activitatea antreprenorială și crearea locurilor noi de muncă;
- Oferirea condițiilor favorabile studenților care doresc să inițieze afacerea personală. Incubatorul de afaceri a Academiei de Studii Economice din Moldova este primul și unicul incubator academic de acest gen.
- Implementarea cercetărilor științifice și tehnice care ar spori dezvoltarea social-economică a țării;
- Creșterea numărului întreprinderilor private care produc bunuri pentru export ori bunuri ce le substituie pe cele importate.

2. CARACTERISTICILE INCUBATOARELOR DE AFACERI DIN REPUBLICA MOLDOVA

La momentul actual, în Republica Moldova există următoarele incubatoare de afaceri:

1. **Business-incubatorul „ELIRI Inc”** – a fost fondat în anul 2000, fiind orientat spre activitatea inovatoare, având în calitate de cofondatori Primăria mun. Chișinău, Institutul de cercetări științifice ELIRI, Universitatea Tehnică a Moldovei, AGEPI, 2 societăți cu răspundere limitată.

În cadrul incubatorului, sunt elaborate proiecte inovatoare, care sunt transmise spre executare la Institutul ELIRI / UTM.

În prezent, în cadrul incubatorului sunt elaborate 7 proiecte inovatoare.

Mărimea incubatorului – 18 m².

2. **Incubatorul de afaceri al ASEM** a fost constituit în anul 2005, fiind orientat spre incubarea afacerilor create de către studenții Academiei de Studii Economice din Moldova.

Este cel mai tânăr incubator și este orientat spre crearea condițiilor de dezvoltare pentru tinerii specialiști. Partenerii sunt companii private și de stat care oferă tinerilor posibilitatea de creare a afacerilor prin asistența acordată incubatorului.

Principalii *parteneri* ai incubatorului de la ASEM sunt:

- Academia de Studii Economice din Moldova (ASEM)
- Asociația Națională a Tinerilor Manageri din Moldova (ANTIM)
- Balkan Children and Youth Foundation (BCYF)
- Canadian Business Incubators
- Companiile de mentori

În continuare vom prezenta *condițiile de admitere* în incubatorul ASEM:

- student ASEM (secția zi)
- anii de studii 2,3, și 4
- vârsta până la 25 de ani
- o idee de afaceri inovativă cu o descriere succintă
- o persoană sau un grup de persoane care promovează ideea
- semnarea contractului de client al incubatorului

Serviciile oferite de incubator sunt:

- oferă în chirie spații, în condiții preferențiale (de creditare pe termen de 1 an) pentru studenții din anul 2, 3 și 4, care au învins la competiția anuală de „Cele mai bune idei de afaceri”
- organizează mese rotunde cu tematici de dezvoltare a afacerilor
- prestează servicii de consultanță pentru persoanele din incubator și pentru cei selectați din cadrul competiției
- prestează servicii de informare și intermediere
- organizează seminare și training-uri pentru persoanele incubate
- oferă tehnica de birou necesară pentru desfășurarea activității de antreprenariat.

În mediu pe an sunt planificate 6 afaceri, perioada maximă de incubare reprezentând 2 ani.

Mărimea incubatorului – 300 m².

3. **Business - incubatorul „ProAgroIndPrivat”** este o asociație obștească, fondată în anul 2001 în or. Hâncești, fiind un incubator de afaceri clasic, cu diverse afaceri incubate.

Din momentul instituirii, incubatorul a generat 3 afaceri, care, conform datelor prezentate, au supraviețuit și activează cu succes.

Incubatorul prestează servicii de consultanță, instruire, contabilitate, marketing, oferind, concomitent, spații pentru arendă.

Finanțarea BI este asigurată din plățile colectate din arenda oficiilor, a serviciilor prestate, granturi și proiecte.

Mărimea incubatorului – 360 m².

4. **Business-incubatorul „Casa Antreprenoriatului Ungheni”** a fost creat în anul 2004 cu susținerea programului TACIS, fiind un incubator clasic, cu diverse afaceri incubate. Serviciile prestate cuprind: arenda spațiilor, contabilitate, marketing, precum și acces la diferite facilități: xerox, fax, imprimante etc.

Concomitent, menționăm că în cadrul incubatorului sunt plasate 15 afaceri, perioada maximă de incubare fiind de 3-4 ani. Partenerii incubatorului sunt autorități locale, la fel și structuri

private, care cooperează la crearea mediului favorabil afacerilor.

Mărimea incubatorului – 1200 m², suprafața pentru arendă – 700 m².

5. **Business-incubatorul din Cahul** – a fost creat în anul 2003, pe lângă Școala Micului Business din Cahul, cu suportul financiar al fondului EuroAsia.

Incubatorul acordă servicii de arendă a spațiilor, consulting, instruire, contabilitate, publicitate.

În mediu pe an incubatorul de la Cahul incubează 18 întreprinderi.

Mărimea incubatorului – 200 m².

6. **Business-incubatorul „Impuls”** din mun. Bălți - fondat în anul 2001, cu suportul companiei germane „Sudzucker” și Camerei de Comerț și Industrie (Bălți). Conform opiniei experților străini, incubatorul „Impuls” era singurul din republică care satisfacea condițiile unui incubator viabil, care acorda atât spații pentru arendă, cât și servicii de consultanță, asistență în demararea / derularea activității etc. Acest incubator a reorganizat spațiile unei foste întreprinderi industriale, cu asistența financiară din partea unui program german de cooperare tehnică (GTZ) și altor donatori străini.

Spre regret, în prezent, activitatea BI „Impuls” este sistată din cauza divergențelor apărute între Camera de Comerț și Industrie din Bălți și fondatorii BI. Dată fiind amplasarea strategică a business-incubatorului „Impuls”, experiența vastă și performanțele pozitive obținute pe parcursul perioadei de activitate, considerăm importantă relansarea și fortificarea capacităților acestuia.

Mărimea incubatorului - 600 m².

7. **Business-incubatorul „Alfa”** - nu activează.

Luând în considerație cele expuse mai sus, incubatoarele de afaceri din Republica Moldova au următoarele **caracteristici**:

- Perioada medie de incubare este de 2 ani;
- Capacitatea medie de incubare este de 10 întreprinderi,
- Numărul mediu a angajaților în fiecare întreprindere este de 4-5 persoane,
- Suprafața medie a incubatoarelor de afaceri este de 400 m²,

- În special, sursele financiare străine au stat la baza finanțării inițiale a incubatoarelor.

Incubatorul de afaceri nu trebuie neapărat să fie privit ca un consumator de capital; în condiții normale de funcționare acesta poate atinge punctul de echilibru în trei sau patru ani de la demararea activității, iar pentru recuperarea investiției inițiale este necesară o perioadă ceva mai lungă. Caracteristica ce trebuie subliniată la incubatorul de afaceri este cea referitoare la resursa umană utilizată; este absolut necesar ca incubatorul să fie condus de o echipă managerială cu experiență și să beneficieze de o rețea profesională de sprijin.

Totodată este important de evidențiat faptul că incubatoarele de afaceri din Moldova au următoarele **orientări**:

- Incubatoare clasice cu diverse întreprinderi incubate;
- Incubatoarele de afaceri ce favorizează femeile-antreprenori;
- Incubatoare de afaceri pentru tineret;
- Incubatoare de afaceri specializate (orientate spre activitatea inovatoare).

De asemenea, subliniem că zona de Nord și Sud-est a Moldovei rămân neacoperite din punctul de vedere al prezenței incubatoarelor de afaceri. În acest context, considerăm necesară crearea unui astfel de incubator în raionul Soroca, Căușeni (aici existând deja câte un business-centru, echipat cu tehnică de calcul, sală de ședințe, birotică etc., create de proiectul DDMB, TACIS, în acest fel reducând costurile de constituire a BI), precum și la Edineț și Orhei.

Bibliografie

1. **Lalkaka R. și Bishop J. Rolul incubatoarelor de afaceri în dezvoltarea economică.** – București: Editura ALL BECK, 2000.
2. **Braguța A. Incubatorul de afaceri – o soluție a managementului contemporan pentru dinamizarea dezvoltării antreprenoriale // Materialele Conferinței Internaționale „Rolul științei și învățământului economic în realizarea reformelor economice din Republica Moldova”, ASEM, 2003, p.38**